

Kvalitetsanalys av Sjöbo konsthall 2021

Kvalitetsmål för barn och unga

- Att stötta elevernas måluppfyllelse i skolan genom att synliggöra relevanta kopplingar till läroplanen
- Att erbjuda kvalitativ guidning och pedagogiskt material kopplat till utställningarna
- Att genom en kulturell upplevelse främja fantasi och skapa känslor hos barn och unga
- Att erbjuda barnen kvalitativ konst av professionella utövare
- Att bidra till barn och ungas reflektioner kring sin omvärld och sig själv

Underlag

- Utställningen "Tänk om jag hade en snabel" skapad av Owe Gustafsson
- Pedagogiskt material till utställningen
- Lgr11 för förskoleklass samt grundskola
- Enkäter med 16 pedagoger i kommunen
- Enkäter med ca 50 enskilda barn + grupper av barn som svarat på samma enkät
- Samtal med representanter för Bästa Biennalen, Tomelilla konsthall och Malmö konsthall

Vi skickade ut en enkät till samtliga pedagoger inom såväl den kommunala som fristående grundskolan i Sjöbo kommun, samt till alla klasser som besökte utställningen "Tänk om jag hade en snabel". Vi ville få in svar från barn som hade upplevt utställningen, men vi ville även få in svar från pedagoger som valt att inte ta med sina elever till konsthallen, för att undersöka vad det kan bero på.

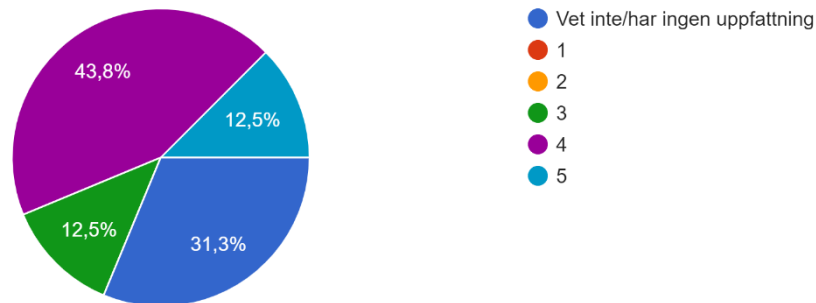
Pedagogenkäterna

Av de 16 pedagoger som svarade hade 8 besökt konsthallen tillsammans med elever, och 8 hade inte gjort det.

6 pedagoger hade besökt just utställningen "Tänk om jag hade en snabel" medan de andra 2 hade besökt en tidigare utställning.

Hur upplever du i din roll som lärare konsthallens verksamhet, på en skala mellan 1-5 där 5 är mycket bra och 1 är mycket dåligt?

16 svar

Vi ser här att de pedagoger som känner till konsthallens verksamhet har en positiv syn på detta, men mer än en fjärdedel av lärarna svarade "vet inte/har ingen uppfattning". Naturligtvis behöver vi sträva efter att alla pedagoger har fått tillräckligt med information för att ha skapat sig en uppfattning.

Några pedagoger utvecklade sitt svar med bla:

"Intresset ökade efter utställningen. Bra att vi fick en plansch med efter besöket."

"Det jag fått reda på verkar bra, men har inte så djup kunskap om verksamheten"

På frågan "Hur ser du på konsthallens möjlighet att bidra till elevernas måluppfyllelse?" svarar 8 pedagoger:

"Bidrar till det centrala innehållet i fritidsverksamheten enligt LGR 11"

"många barn har aldrig besökt en konsthall och skulle uppskatta ett besök. Jag tror även att de elever som är visuella kan ha möjlighet att ta till sig kunskap genom ett besök"

"Det kompletterar ämnen som svenska och bild"

"Om det är utställningar som är kopplade till målen så är det absolut en tillgång. Då får eleverna något konkret och kreativt att hänga upp sina kunskaper på."

"Beroende på vad utställningen handlar om. Man kan koppla en del till bild men det kan även kopplas till svenska och samhälle samt till historia. Ser gärna att konsthallen tar fram uppgifter eller motsvarande för att göra det enklare för pedagoger att jobba vidare med utställningen."

"Ett jättebra stöd."

"Genom att ha ett brett utbud i utställningarna behöver man inte åka så långt för att tillgodose olika inriktningar och få inspiration till eget skapande."

"Om eleverna skulle få tillgång till konsthallen både att se utställningar som visas där men även att själva kunna ställa ut sina alster."

Nästan alla pedagoger ser det som viktigt att deras elever får besöka konsthallen under sin skoltid. Bara en pedagog svarar nej på frågan, 15 svarar ja.

När de ombeds utveckla svarar de bland annat:

"Många går inte dit privat så bra att vi på förskolan erbjuder det."

"Men gärna även under fritidstid."

"för många familjer i området är det inte ett prioriterat besöksmål där för är det bra om eleverna får möjlighet att besöka kulturinstitutioner med skolan"

"Just kultur anser jag vara ett eftersatt område för barn och ungdomar i relation till deras fritid. Det är då bra att skolan och kommunen kan erbjuda kulturella alternativ"

"Många av våra elever har aldrig och kanske aldrig kommer att besöka en konsthall, därför är det viktigt att vi i skolan vidgar deras inom det kulturella utbudet."

"1-2 gånger per läsår kanske. Beroende på vilket pedagogiskt material som till tillhandahålls."

"Viktigt att ibland förflytta ut skolan i verkligheten."

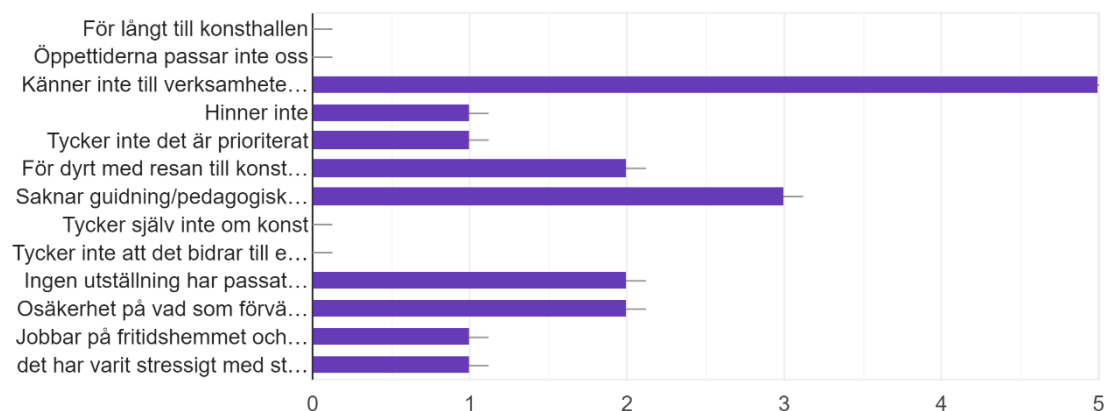
Vi ser här att pedagogerna ser skolans verksamhet som ett komplement till vad barn och unga kan upptäcka på egen hand eller via sina föräldrar. Pedagogerna misstänker att många barn aldrig får komma till konsthallen, och ser skolan som en viktig del i att alla elever får möjlighet att uppleva det lokala kulturutbudet samt även få uppleva konst och kultur som en del av ett samhälle, där konsten kan göra kunskap som man erhåller i skolan konkret, och det beskrivs även som att man "förflyttar ut skolan i verkligheten".

Vidare önskar pedagogerna, för att konsthallen ska kunna bli en bättre resurs för dem som lärare, framförallt information och kunskap, tydliga pedagogiska material och gärna guidningar och visningar. De önskar få veta om vilka ämnen utställningarna kan kopplas till, vilka målgrupper som är lämpliga. De vill gärna ha riktade aktiviteter och många valmöjligheter vad gäller tider.

De 8 pedagoger som aldrig hade besökt konsthallen fick svara på frågan om varför de inte gjort det. Det fanns möjlighet att välja mer än ett alternativ.

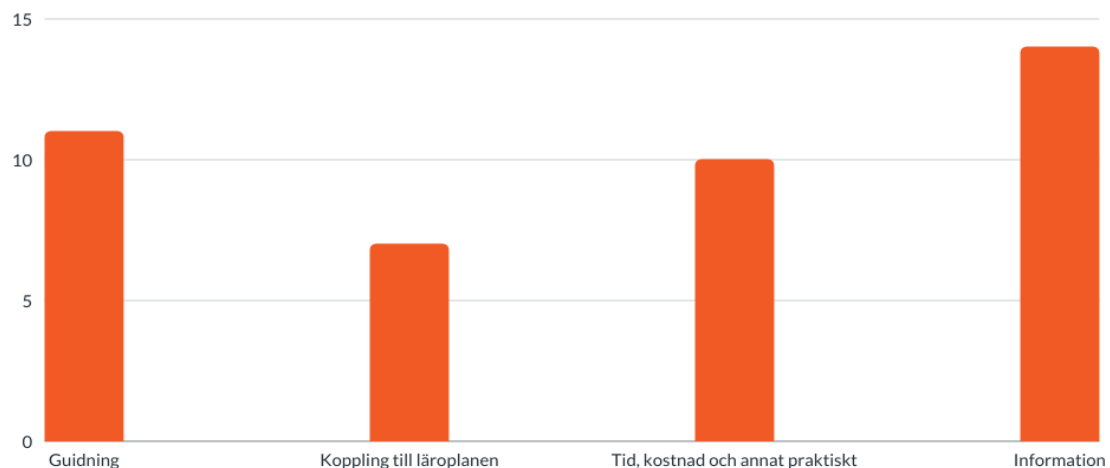
Av vilken anledning har du inte besökt konsthallen med dina elever?

9 svar

Det vanligaste svaret var att de saknat information/inte känt till verksamheten, med 5 svar. Därefter kommer att de saknat pedagogiskt material/guidning med tre svar. Två svar vardera har alternativen "för dyrt med resan till konsthallen", "ingen utställning har passat det vi arbetat med i klassen", samt "osäkerhet på vad som förväntas av eleverna vid besök i konsthallen".

I en sammanställning av vad lärarna i olika frågor framhåller ser vi följande mönster:

Vi ser även här att information och kunskap, tydligt pedagogiskt material och inte minst möjlighet att få guidning lyfts som viktiga aspekter för att lärarna ska känna ett besök på konsthallen är en bra och värdefull aktivitet för dem och deras elever – även om många redan håller med om att ett besök är viktigt i sig. Kopplingarna till läroplanen är också viktiga att tydliggöra, men eftersom få lärare framhåller detta tolkar vi det som att lärarna själva kan se kopplingarna mellan konsthallens verksamhet och läroplanen, och att det framförallt är bemötande, information och praktiska omständigheter som försvårar deras möjligheter att besöka konsthallen.

Vi får tydliga signaler från pedagogerna att vår info inte alltid har nått ut och att vi kan bli bättre på att rikta infon specifikt mot skolorna.

Åtgärder att göra för att öka konsthallens relevans som resurs till skolan och bidragande till elevernas måluppfyllelse:

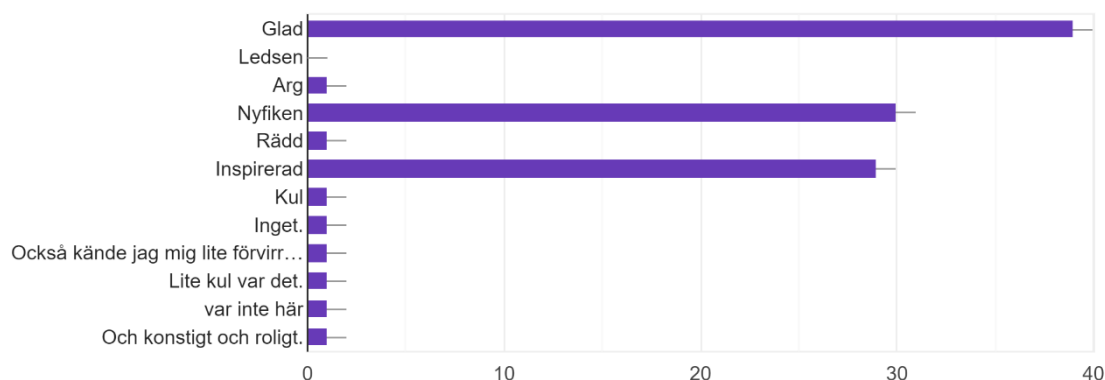
- Erbjud visningar i samband med utställningar till minst en årskurs varje år, samt ytterligare tider i mån av möjlighet
- Erbjud ett pedagogiskt material kopplat till utställningen som även tydligt redogör för kopplingar till läroplanen
- Tydlig info kring utställningar inklusive målgrupp, öppettider och möjlighet att boka tider utanför ordinarie öppettider
- Skapa en mall för ett elevbrev som förklarar vad en konsthall är, vad som förväntas av eleven under besöket, mm, som läraren kan läsa upp i klassrummet innan besöket.

Elevenkäterna

Enkäten till eleverna fokuserar på barnens upplevelse under sitt besök i konsthallen. Barnen som har svarat har varit i åldrarna 6-12 år, men absolut flest svar fick vi i årskurs 3. Barnen är också utspridda på olika skolor över kommunen, men de flesta som svarat går på Emanuelskolan. Det är alltså inte ett jämnt underlag och kanske inte heller helt representativt för alla åldersgrupper, men vi kan ändå utifrån svaren dra slutsatser. Någon enkät representerar också en hel grupp, därav kan det finnas fler barn som besvarat frågorna än vad det finns antal inskickade enkäter.

Vilka känslor kände du när du såg utställningen?

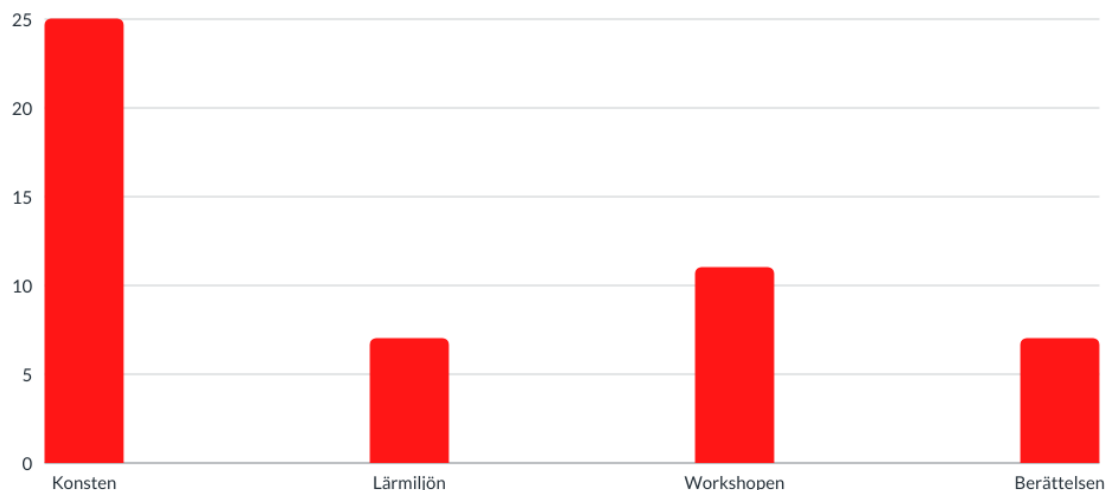
55 svar

På frågan **”vilka känslor kände du när du såg utställningen?”** en flervalsfråga med möjlighet att kryssa i flera alternativ samt även skriva in egna alternativ, svarade flest (39 stycken) glad. 30 stycken svarade nyfiken, och 29 stycken inspirerad. Vi konstaterar alltså att barnens upplevelse av utställningen var övervägande positiv. Just utställningen ”Tänk om jag hade en snabel” är en lekfull och klurig utställning där glädje, nyfikenhet och inspiration definitivt var känslor vi ville skapa i besökarna, något som inte kan sägas gälla för alla utställningar. Vi ser detta som att vi uppnått målet ”att främja fantasi och skapa känslor” hos barnen.

En fjärdedel av barnen som har svarat på enkäten har besökt utställningen igen på egen hand.

VAD MINNS BARNEN MEST AV SITT BESÖK I UTSTÄLLNINGEN "TÄNK OM JAG HADE EN SNABEL"

En hel del mindes också starkt de "barnförbjudna" bilderna, som ofta kommenterades under visningarna. Det skapade spänningar i rummet när barnen såg tavlor som föreställde väldigt enkelt målade nakna figurer, och det blev ofta fnissigt när vi pratade om just de tavlorna.

På frågan om hur vi kan göra för att fler barn ska komma till konsthallen får vi många förslag på marknadsföring, men också lite på utformning.

Förslag på marknadsföring, såsom att göra trailers, skicka ut inbjudningar, att ta in varje klass flera gånger varje år, skicka ut flyers i allas brevlådor och berätta för alla som inte vet om konsthallen, tolkar vi delvis som att barnen var nöjda med utställningen och framförallt tycker att vi behöver bli bättre på att berätta om och visa vad som finns för att locka fler besökare. Det går såklart också att tolka som att frågan vi ställde handlade just om hur vi ska marknadsföra oss.

Den andra typen av feedback fokuserar på att vi ska ha fler bilder, roligare färg på väggarna, att man borde ha fått leka mer, att vi ska göra allt lite snabbare, att man skulle fått träffa konstnären, bjuda på fika och vara glada inte sura handlar om saker som kan förbättras.

Många barn framhåller leken i konsthallen som viktig och rolig för dem, vilket är någonting vi kan ta med oss och fundera på hur vi kan möjliggöra lek – eller kanske skapande – även i framtida, mindre interaktiva utställningar.

Vi känner att barnen gjorde ett väldigt välvilligt försök att hjälpa oss nå ut till fler, och många skrev också att det var bra som det var och att vi inte behövde ändra på någonting.

På fältet övrigt, där man kunde fylla i vad man ville OM man ville fick vi den allra finaste reaktionen från ett barn:

”Allt jag vill säga till de som jobba där är att DET VAR FÖR BRA!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! Jag älska utställningen”

Vad vi själva märkte under visningarna var att barnen var väldigt nyfikna och ofta snabbt tog till sig det vi pratade om. Konsten var relaterbar för dem och de hade ofta många egna tankar och funderingar kring det de såg, kom ofta på små mini-berättelser om verken och ville gärna vara aktiva i samtalet.

Under workshop-passet märkte vi att det var en smula nytt för barnen att försöka skapa utan att tänka att det kunde bli fel. Även att det var okej att ”härma” eller kopiera någon annans verk var en främmande tanke för dem. Vi märkte också att vissa barn kände sig stärkta av detta medan andra kände sig utmanade och hade svårt att släppa tanken på att de var ”dåliga” på att rita.

Vi fick många bevis på att barnen fascinerades och fångades av konsten, vissa ville hellre gå ett varv till istället för att leka. En flicka tog till och med hem en verkslista, för det fanns ett konstverk hon ville köpa.

De gånger visningarna gick sämre var dels med de lite äldre eleverna som inte lika lätt fastnade för lekfullheten. Det fanns också klasser som skulle ha behövt en annan typ av ingång, där det snabbt blev stökigt och rörigt och där vi tror att man hade behövt dela in i ännu mindre grupper. Det är en påminnelse till oss att ha en tät kontakt med skolan för att om möjligt kunna erbjuda fler visningstillfällen i ännu mindre grupper. Vi behöver också bli bättre på att vinkla visningarna för att fånga fler åldersgrupper.

Fanns det inte tillräckligt personal från skolan, eller, som vi märkte ett par gånger, personal som inte var van vid klassen utan vikarierade eller fyllde i för någon annan, så blev det också ofta lätt stökigt. Ett fåtal gånger kände vi också att personalen från skolan gjorde visningarna lite tråkiga genom att vara lite för snabba på att hyssja på eleverna som de upplevde som stökiga – men som ibland hade väldigt intressanta och relevanta frågor eller tankar. Oftast upplevde vi dock skolpersonalen som positiv och intresserad.

Det märktes också stor skillnad i hur förberedda barnen var, och vad personalen hade berättat för dem om vad de skulle vara med om. Begrepp som ”konsthall” och ”konst” kan behöva förklaras innan besöket, och även de gånger barnen hade fått se eller uppleva konstnären Owe Gustafssons verk märktes detta tydligt på visningarna. Att stötta lärarna med information och material för att kunna göra förarbete känns därför väldigt viktigt för oss.

Det vi tar med oss för att göra visningarna mer relevanta och informativa för barn är:

- Ha en tydlig ingång beroende på vilken årskurs som besöker konsthallen. Nästan alla åldrar kan titta på alla utställningar – men hur fångar vi dem?
- Ha ett inspirerande pedagogiskt material, och gärna genomföra en övning eller liknande på plats.

- Försöka möta de yngre barnens lek lust på olika sätt. Kanske det går att göra lekar som inte kräver leksaker, såsom associationslekar och annat.
- Vara lyhörda och öppna inför elevernas frågor och kommentarer och vara dynamiska i våra visningar, samtidigt som vi försöker hålla fast vid de delar som t.ex. ska kunna kopplas till målpuppfyllelse eller kunskap.
- Hjälpa barnen genom att förbereda dem på vilka regler som gäller i konsthallen, antingen vid ankomst eller som nämnt tidigare med elevbrev.

Vad säger läroplanen?

I LGR 11 skrivs bild som estetisk uttrycksform ut på ett antal platser, samt även kultur och konst som företeelse. Självklart är bild även ett av skolans ämnen, och beskrivs i läroplanen så här:

”Bilder har stor betydelse för människors sätt att tänka, lära och uppleva sig själva och omvärlden. Vi omges ständigt av bilder som har till syfte att informera, övertala, underhålla och ge oss estetiska och känslomässiga upplevelser. Kunskaper om bilder och bildkommunikation är betydelsefulla för att kunna uttrycka egna åsikter och delta aktivt i samhällslivet. Genom att arbeta med olika typer av bilder kan människor utveckla sin kreativitet och bildskapande förmåga.”

Här ser vi att konsthallen kan vara en plats för avkodning och tolkning av bilder, där bilderna ofta redan från början har ett flertal meningar, som kompletteras med de tolkningar som besökarna gör. Målade eller manipulerade bilder, samt statyer, videoverk och annan konst kan också användas för att på ett lekfullt sätt ifrågasätta de bilder vi ser dagligdags i medier omkring oss, som vi ofta tar för sanning men som kan vara såväl manipulerande som tagna ur sin kontext. Att utveckla källkritik i skolan till att även gälla bilder är också någonting som konsthallen kan stötta upp med, där varje bild har en uppenbar avsändare (konstnären) och ett budskap. Det kan tydliggöra för barn att detta även gäller i vardagslivet.

Bildämnets syfte skrivs i läroplanen fram så här:

Genom undervisningen i ämnet bild ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- kommunicera med bilder för att uttrycka budskap,
- skapa bilder med digitala och hantverksmässiga tekniker och verktyg samt med olika material,
- undersöka och presentera olika ämnesområden med bilder, och
- analysera historiska och samtida bilders uttryck, innehåll och funktioner.

Särskilt det sista kräver en kännedom om konst och konsthistoria, någonting som kan exemplifieras på olika sätt i en konsthalls verksamhet. När det nu även finns ett skapande rum kopplat till konsthallen finns ännu mer möjligheter att utveckla det pedagogiska arbetet för att också erbjuda eleverna skapande aktiviteter kopplade till utställningarna.

Övriga citat ur Lgr11:

Kunskaper

- **(eleven)** kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud

Mål

Skolans mål är att varje elev

- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö

Självklart är det inte heller enbart inom bildområdet som konsthallen kan vara en aktiv part. Många utställningar tangerar också olika ämnen, företeelser, tidsepoker eller annat. Såväl samhällskunskap som naturvetenskap, historia som matematik kan involveras i arbetet med en utställning. Här ligger ett stort ansvar på konsthallens personal att identifiera gångbara teman för skolan och formulera dessa så att skolans personal kan vara förberedd och verkligen ta till sig dessa.

Har kvalitetsmålen uppfyllts?

Vi ser att vi både ger eleverna en kulturell upplevelse och bidrar till deras kunskap om konst och kultur. Vi har inspirerat i barnen just de känslor vi ville få dem att uppleva, och vi har utmanat deras fantasi i workshop-passen. Konsthallen i Sjöbo fyller en viktig funktion då många barn sällan eller aldrig upplever konsthallar med sina familjer, och det är ett viktigt ställe att få uppleva samtidskonst på. Vi ser också att det finns goda förutsättningar för att konsthallen ska kunna bidra till att uppfylla läroplanens mål, vilket också understryks av de lärare som besvarat enkäterna. Det krävs ett samlat grepp och en tätare kommunikation gentemot skolan, samt ett utvecklat pedagogiskt arbete från konsthallens sida för att realisera detta, med det är helt klart genomförbart. Här ovan har vi formulerat det som vi behöver fokusera på för att helt nå de mål vi har för konsthallens pedagogiska verksamhet, och med hjälp av dessa förbättringsområden tror vi att vi kan göra konsthallen mycket relevant och intressant för skolan, dess elever och dess personal. Att vi erbjuder utställningar skapade av professionella aktörer inom konst, design och andra liknande områden är också ett mål som uppfylls. Även pedagogiskt material och kvalitativ guidning har erbjudits. Framöver är utmaningen och utvecklingen att ta fram pedagogiskt material med tydliga kopplingar till läroplanen till alla utställningar.

Vi ser fram emot att vidareutveckla arbetet med konsthallen.